

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2022

Pudasjärven kaupunginvaltuustolle

1. TARKASTUSTOIMI

Tarkastustoiminta käsittää kaupungin hallinnon ja talouden valvonnan. Ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat valvontajärjestelmän. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Sisäisen valvonnan järjestämisestä var-
ten kaupunginhallitus on antanut sisäisen valvonnan ohjeet päätöksellään päävastuu-
alueiden ja toiminta-alojen noudatettavaksi.

Tarkastuslautakunnan tehtävistä säädetään kuntalain 121 §:ssä.

Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnot ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoi-
tuksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan
taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudatta-
mista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön mää-
räyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi
hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvio-
esityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta
arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitel-
lään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muita-
kin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

84 § Sidonnaisuuksien ilmoittaminen

Tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettun kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan
on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elin-
keinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varalli-
suudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja
virkatehtävien hoitamisessa.

Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja
rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, val-
tuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa, por-
mestaria ja apulaispormestaria sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Il-

moitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtäväänsä valittu. Henkilön on myös ilmoitettava viivytyksettä sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta.

Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamustoimen tai tehtävän päättyessä henkilöä koskevat tiedot on poistettava rekisteristä ja tietoverkosta.

2. TARKASTUSLAUTAKUNTA

Pudasjärven kaupunginvaltuuston toimikaudekseen 2021–2025 valitsema tarkastuslautakunta:

jäsen

henkilökohtainen varajäsen

Heikkilä Juha, puheenjohtaja	Kortetjärvi Paavo
Vengasaho Jouni, varapuheenjohtaja	Luokkanen Anna-Mari
Kuukasjärvi Tuula	Pohjanvesi Päivi
Virtanen Katri	Kinnunen Pekka
Erkkilä Heikki, 1.1.2022 -24.2.2022	Soronen Paula
Urpo Paavola 24.2.2022 alkaen	
Pankinaho Sirkka	Riepula Ismo

Esteellisyyksien toteaminen

Tarkastuslautakunta on käsitellyt tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyysasiaa kokouksessaan 1.9.2021 § 55 ja todennut, että tarkastuslautakunnan jäsenen on perusteltua ilmoittaa tiedossaan olevat ns. pysyvät esteellisyydet tässä vaiheessa. Mahdollisista asiakohtaisista esteellisyyksistä lautakunnan jäsenen tulee ilmoittaa välittömästi sellaisen ilmetessä.

Lautakunnan kokouksissa ovat vierailleet henkilöstöpäällikkö Heli Huhtamäki, hallintojohtaja Seija Turpeinen, opetus- ja sivistysjohtaja Juha Holappa, Hirsikampuksen rehtori Susanne Nyman, Pudasjärven Vuokratalot Oy:n toimitusjohtaja Jouko Väänänen ja hyvinvointipäällikkö Outi Nivakoski.

Tilintarkastusyhteisönä on toiminut KPMG Oy ja vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, KHT Katri Hokkanen.

3. TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Tahtotila: Pudasjärvi on aito luonnonläheinen kyliensä kaupunki, joka perustaa menestyksensä omiin vahvuuksiinsa.

Strategiset tavoitteet vuodelle 2022

Kuntalaisten osallisuuden lisääminen

Koronaepidemian vaikutuksesta lähitapaamisia ei juurikaan voitu järjestää, mutta Yhteisöllisyysohjelma hyväksyttiin 18.2.2021. Keskeisenä tavoitteena on vuoropuhelun lisääminen osana päätöksentekoprosesseja. Tämä tehdään ottamalla kuntalaiset ja paikalliset yhteisöt mukaan Pudasjärven kehittämiseen. Ohjelman valmisteluun ovat osallistuneet järjestöyhdyshenkilön lisäksi yhteisö- ja hyvinvointivaliokunta. Osallisuutta on toteutettu kuntastrategian päivityksessä, lukuisissa valtuustoseminaareissa, valiokuntien ja neuvostojen kuulemisissa.

Toisaalta yhden valiokunnan lakkauttaminen sopeuttamisohjelman seurauksena on rajannut osallisuutta.

Kuntastrategian päivitys

17.6.2021 hyväksyttiin valtuustossa kuntastrategian päivitys. Strategian sisältöä on työstyetty valtuustoseminaareissa syksyn aikana. Yhteistyötä yrittäjien kanssa on lisätty ja yrittäjiä on kuultu kuntastrategian valmistelussa.

Toiminnan ja talouden vakaus

Joulukuussa 10.12.2020 valtuuston hyväksymä sopeutusohjelma tarkoitti 3 056 100 euron säästötavoitetta vuosille 2021–2023. Vuoden 2022 Tilinpäätös ja toimintakertomuksessa mainitaan 2,5 milj. € sopeutusvaikutus vuoteen 2023 mennessä. Vuoden 2022 loppuun mennessä 635 000 € jäi toteutumatta säästötavoitteesta.

Uuden kuntastrategian tavoitteet otettiin käyttöön uuden valtuuston aloittaessa toimintansa elokuussa 2021.

Tavoitteen saavuttamiseksi strategisiksi menestystekijöiksi vuosille 2022–2030 on kiteytetty seuraavasti:

Asukaslähtöiset ja monipaikkaisuutta tukevat palvelut

- Palvelemme asukkaat oikea-aikaisesti ja tukien kaikkien ikäryhmien yksilöllistä ja kokonaisvaltaista hyvinvoinnin edistämistä.
- Panostamme ennaltaehkäiseviin palveluihin kaikissa ikäryhmissä.
- Palveluiden tuottamisessa ja kehittämisessä lähtökohtinamme ovat asiakaslähtöisyys, osallisuus ja ihmisten arjen kokonaisvaltainen toimivuus.

- Tarjoamme monipuolisia asumismuotoja sekä asumisen laatua.
- Kehitämme liikenneväyliä ja kevyenliikenteen ratkaisuja saavutettavuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi sekä kestävien liikenneratkaisujen muodostamiseksi

Elinvoimaiset kylät

- Pudasjärvi on kylämyönteisyyden edelläkävijä ja ymmärtää kylien merkityksen laajassa pitäjässä.
- Olemme houkutteleva monipaikkaisen asumisen kohde, jossa yhteydet ja palvelut toimivat.
- Elinvoimaiset kylät ja uudet liiketoimintamallit pohjautuvat paikallisiin vahvuuksiin ja perinteisiin.
- Kaupunki tukee kylien omaehtoista yhteisöllistä toimintaa ja rakentaa kumppanuuksia kylien kanssa.
- Maankäytön suunnittelulla ja kaavoituksella edistämme asumisen ja yrittämisen mahdollisuuksia kylillä

Ketterä kuntakonserni

- Noudatamme aktiivista omistajapolitiikkaa, jolla ohjataan omistusta ennalta sovittujen tavoitteiden mukaisesti, seurataan niiden toteutumista ja puututaan poikkeamiin.
- Perustamme konsernijohtamisen suunnitelmallisuuteen, jossa konsernin jäsenille muodostuu yhteinen näkemys ja tavoite kuntakonsernin monipuolisesta palvelutuotannosta.
- Kestävällä kuntataloudella luomme pohjan laadukkaille ja asukaslähtöisille palveluille. Kuntakonsernin pitkäjänteisen toimintamme perusta on ennakoiva ja kustannustietoinen talouden suunnittelu ja päätöksenteko.
- Noudatamme hyvää yrittäjälähtöistä paikallisuuden huomioivaa hankintapolitiikkaa sekä varaamme siihen riittävät resurssit ja ammattitaidon.
- Noudatamme vastuullisen työnantajan periaatteita ja linjauksia.
- Henkilöstöpoliittiset strategiset linjauksemme tukevat organisaation päivittäistä työtä. Kaupungin luottamushenkilöt tukevat työyhteisömme hyvinvointia
- Uskomme kaupungin tulevaisuuteen ja emme pelkää uudistamista. Tulevaisuuden kaupungin teemme yhdessä päättäjien, kuntalaisten ja kaupungin työntekijöiden kanssa. Yhteistyö perustuu rakentavaan vuorovaikutukseen, vahvaan osaamiseen, osallistamiseen sekä yhteisöllisyyteen.
- Palveluja tuotamme osaavalla, sitoutuneella ja motivoituneella henkilöstöllä. Henkilöstömme arvioi palvelujen onnistumista säännöllisesti ja kehitämme palveluja asukaspalautteeseen perustuen. Kehittäminen on keskeinen osa perustehtäväämme.
- Parannamme tuottavuutta ihmislähtöisellä, valmentavalla ja selkeällä johtamisella. Tuemme innostavalla ja kannustavalla johtamisella henkilöstön mahdollisuuksia kehittää itseään, omaa työtään, työyhteisöä ja työprosesseja.
- Mahdollistamme uudella teknologialla sähköiset palvelut, töiden uudelleen organisoinnin ja uusien tuottavampien toimintatapojen käyttöönoton.

- Työyhteisöhaasteisiin puututaan heti. Työhyvinvointi nähdään oikeudenmukaisen, tasa-arvoisen ja johdonmukaisen henkilöstöjohtamisen tuloksena, mikä tarkoittaa aktiivisen välittämisen toimintamallin toimenpiteiden kattavaa ja oikea-aikaista käyttöönottoa.
- Huolehdimme, että kaupungin palkkaus on jatkossakin kilpailukykyinen. Palkkaus ja palkitseminen tukevat johtamistamme ja toimintamme tuloksellisuutta.
- Työntekijöidemme osaamisen kehittäminen perustuu työyksikön osaamistarpeisiin ja tavoitekeskusteluissa sovittuihin kehittämiskohteisiin. Osaamisen kehittämistemme on suunnitelmallista ja hyvin johdettua sekä perustuu tunnistettuihin nykyisiin ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin.

Moderni puuteollisuus ja uusiutuva energia

- Olemme kaupunkina julkisen hirsirakentamisen edelläkävijä ja sen imagohyöty osataan käyttää kuntalaisten parhaaksi.
- Hyödynnämme modernin puurakentamisen ja puutuotteiden monipuolisia mahdollisuuksia hirsirakentamisen kulttuuriperintöä kunnioittaen.
- Alueellemme sijoittuu uusia toimijoita, osaamista ja liiketoimintaa. Toisiaan tukeva puunjalostuksen verkosto luo vetovoimaa.
- Pitkäjänteinen korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyömme tutkimuksessa, puutuoteteollisuuden kehitystoiminnassa ja koulutuksessa tuottaa tulosta. Kaavoituksella edistämme ja ohjaamme hirsi- ja puurakennusalueiden kehittämistä. Luomme mahdollisuuksia uusiutuvaan energiatuotantoon. Alueen tarvitsema energia tuotetaan paikallisesti ja kestävästi

Elämyksellinen luontomatkailu ja monipuolinen elinkeinorakenne

- Lisäämme mahdollisuuksia kehittää elämyksellistä luontomatkailua omatoimisesti ja yritysten tarjoamin palveluin.
- Tavoitteemme on vaikuttaa siihen, että matkailussa toteutetaan kestävä kehityksen periaatteita.
- Mahdollistamme verkostoitumisen, hankkeiden ja yhteistyön avulla liiketoimintaa.
- Edistämme nuorten yrittäjyyttä.
- Huomioimme paikallisuuden hankinnoissa ja yrityslähtöisyyden päätöksenteossa.
- Mahdollistamme kestäväan moderniin teknologiaan perustuvaa luonnonvarojen hyödyntämistä.
- Saamme kansainvälisyydestä kasvuvoimaa.
- Liikenneverkoston ylläpito ja kehittäminen on alueemme elinvoiman edellytys

Arvot määrittelevät ne keskeiset ja merkitykselliset tekijät, jotka ohjaavat kaikkea päätöksentekoa ja joihin tärkeät linjaukset aina nojautuvat

Strategiset tavoitteiden toteutumiset 2017–2022

Asukasluvun väheneminen jatkui vuonna 2022 (-108), syntyvyys oli 40 lasta v. 2022 Asukasluvun ollessa 7593. Pudasjärven väestöstä asuu noin puolet Kurenalan taajamassa ja välittömässä läheisyydessä, muu väestö on jakaantunut kohtalaisen tasaisesti kaupungin alueelle. Uusia omakotitalojen rakennuslupia on myönnetty 10 kpl ja rakennuslupia vapaa-ajan asuntojen rakentamiseen myönnettiin 52 kpl, joista suurin osa Syötteen alueelle.

Työpaikkatilasto on vuodelta 2021, jonka mukaan työpaikat ovat vähentyneet 52:lla. Kuitenkin avoimia työpaikkoja oli 2022 43 (2021 65). Työttömien työnhakijoiden määrä on lisääntynyt 46:lla ollen 449. Pudasjärven työttömyysaste vuoden 2022 lopussa oli 15,3 % (2021 13,9 %). Avoimien työpaikkojen määrä on lisääntynyt voimakkaimmin majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, kuljetusalalla ja siivoustyössä. Työttömissä työnhakijoissa on miehiä yli kaksinkertainen määrä naisiin verrattuna.

Pudasjärven yhtenä strategisena tavoitteena on tarjota parhaat lapsiperheiden palvelut. Päivähoitotilat ovat ajanmukaiset ja terveet. Varhaiskasvatusta on pystytty tarjoamaan kaikille halukkaille perheille. Sivukylille, Sarakylään ja Syötteelle on perustettu ryhmäperhepäiväkoti ja Kipinän ryhmäperhepäiväkoti muutettiin päiväkodiksi. Kurenalle perustettiin Puistolalan päiväkodin. Kaupungissa toimii 4 perhepäivähoitajaa.

Hallintotoiminta

Hallintotoimen kustannukset ovat 6,9 % kaupungin budjetista, mihin sisältyvät mm. yleishallinto ja elinkeinoelämän edistäminen. Hallintotoimen talousarvio on ylittynyt 2,28 % eli 85 448 €. Toimintakuluihin sisältyy kehittämisrahastosta katettuja kustannuksia kokonaissummaltaan 292 570,75 € (Kaupunginhallitus 14.2.2023 § 56). Kehittämisrahaston pääoma 31.12.2022 on 3 862 020,23 €.

Valtuusto on kokoontunut 7 kertaa ja käsitellyt 92 asiaa ja valtuustoseminaareja oli 10. Kaupunginhallitus on pitänyt 26 kokousta ja käsitellyt 443 asiakohdetta.

Hyvinvointivaliokunta on kokoontunut 11 kertaa, käsittelyssä 73 asiaa, Yhteisövaliokunta kokoontui 13 kertaa ja käsitteli 89 asiaa.

Viranomaislautakunta kokoontui 11 kertaa ja asioita oli 120. Tarkastuslautakunta kokoontui 16 kertaa ja asioita käsiteltiin 237.

Nuorisovaltuusto kokoontui 8 kertaa (2021 4 kertaa).

Kunnan yhteistyötoiminta

Kunnan yhteistyötoiminta-alue jakaantuu kuuteen tulosyksikköön: Kuntayhteistyö, Oulunkaaren yhteistyötoiminta-alue, Oulunkaaren kuntapalvelutoimisto, Oulunkaaren ympäristölautakunta, Maaseututoimi, Oulunkaaren ympäristöpalvelut ja Oulu-Koillismaan pelastusliikelaitos. Kaupungin yhteistyötoiminnan kulut olivat 5008 €/asukas (5050 € v. 2020)

Oulunkaaren yhteistoiminta-alueen toimintakate oli talousarviossa 36 809 728 euroa ja toteutuma 35 926 750 €, 97,6 %. Yhteensä SOTE-palveluista maksettiin 4732 euroa/as (v.2021 4 704 €/as). Oulunkaaren yhteistoiminta-alue alittui edelliseen budjettiin verrattuna 2,4 %. (882 978 euroa)

Pudasjärven osuus edellä mainituista kustannuksista toteutui seuraavasti: soten hallinto ja hankkeet 24 878 €; perhepalvelut 8,22 milj. euroa; terveystalvet 7,4 milj. euroa, vanhuspalvelut 9,3 milj. euroa; erikoissairaanhoido 10,2 milj. euroa. Monikulttuuristen palvelujen kustannuspaikalle kohdennettiin 23 360 €.

Yhteensä SOTE:n tuotanto vuonna 2022 oli 35 204 864 euroa (ennakko 36 219 907 euroa), joten palautusta kertyi 1,02 M€.

Pudasjärven kaupungin ja OSAOn välisen yhteistyösopimuksen perusteella Pudasjärven kaupungin 2022 lopulliseksi maksuosuudeksi vahvistettiin 172 815 €. vuoden 2022 osalta ei ollut varauduttu yhteistyösopimuksen mukaiseen alijäämän kattamiseen. Ammatillinen koulutus on kuitenkin tärkeää säilyttää paikkakunnalla. Sopimuksen mukaan kaupunki on sitoutunut kattamaan mahdollisen alijäämän, mihin on talousarviossa syytä varautua tulevaisuudessa.

Oulun kaupungin järjestämä maaseututoimi on toiminut hyvin. Alkutuotannon työpaikkojen osuus alueella on vähentynyt sadalla henkilöllä kymmenessä vuodessa.

Maaseututoimen talousarviossa varattu määräraha on ylittynyt hieman, olleen 159 012 euroa (ylitys 10 985 euroa) Pudasjärven kaupungin maksuosuus maaseutuyksikön kustannuksista on 47 272 euroa.

Muhoksen kunnan järjestämät lomituspalvelut:

Lomituspäivien lukumäärä: 2601 (2789)

Tilojen lukumäärä: 33 (38) kpl

Lomituspäiviä käyttäneet yrittäjät: 52 kpl, kunnallisen lomituksen piirissä 45 kpl

Lomittajien lukumäärä: 11 kpl (11), 3 kpl (5) määräaikaista tunti- ja lisäksi joitain perheenjäsenlomittajia. Kun tarvittaessa töihin kutsuttujen lomittajien määrä on vähentynyt reilusti, on se aiheuttanut ongelmia äkillisten sijaisapujen järjestämisessä. Pudasjärven kaupunki tuki maksullista lomitusta 10 €/tunti. Tällä on suuri vaikutus lomittajien työllistymisessä ja yrittäjien jaksamisessa.

Tilakäynti on tehty vuonna 2022 7 (15) tilalle.

Yhdistymisen myötä Pohjois-Suomen uusi paikallisyksikkö jaettiin 2023 alusta pohjoiseen, läntiseen ja itäiseen tiimiin. Muhoksen entinen paikallisyksikkö, johon Pudasjärvi on kuulunut, lomittajat ja yrittäjät siirtyivät pohjoiseen tiimiin.

Pudasjärvi on isäntäkuntana ympäristö- ja eläinlääkintäpalveluissa. Vuoden 2022 Oulunkaaren ympäristöpalveluissa työskenteli 20 henkilöä. Lupaprosessit etenevät nopeasti, mutta suunnitelmallinen valvonnan ja näytteenottojen toteuma oli 79 %, mitä voidaan pitää hyvänä verrattuna kahden edellisen vuoden toteutumisiin.

Eläinlääkintäresurssit ovat riittävät. Eläinlääkärin vastaanotto- ja tilakäynnit ovat laskeneet vain 0,26 prosenttia. Virka-aikaiset käynnit laskivat 3 %, mutta päivystyskäynnit nousivat 28 %. Palvelujen saatavuuden katsotaan olevan hyvällä ja laadun olevan kiitettävällä tasolla.

Oulunkaaren Ympäristölautakunta on kokoontunut 11 kertaa (vuonna 2021 10) ja käsitellyt 114 (74 asiaa). Strategiset tavoitteet ovat toteutuneet. Oulunkaaren ympäristöpalvelujen neuvottelukunta kokoontui kerran.

Elinkeinojen kehittäminen ja työllisyys

Pudasjärven Kehitys Oy:n tehtävänä on toteuttaa kaupungin kuntastrategiaa ja elinkeino-ohjelmaa. Pudasjärven Kehitys Oy:n päätehtävät ovat yrityskehitys, toimintaympäristön kehitys ja aluemarkkinointi. Painopistealueiksi on valittu jalostava puuteollisuus, elämyksellinen luontomatkailu sekä uusiutuva energia.

Yrittäjille on tarjottu tietoa ajankohtaisista asioista kuten rahoitus ja kehittämismahdollisuuksista sekä järjestetty infotilaisuuksia yritystarpeiden ja toiveiden perusteella. Yrityksille toimialasta riippumatta on järjestetty koulutusta erityisesti digitaaliseen liiketoimintaan liittyen. Kehittämistoimet ovat kohdistuneet yrityksiin jokaisen yksilöllisen tarpeen mukaisesti.

Kehitysyhtiö markkinoi Pudasjärveä sijoittajille ja toimii linkkinä kaupunkiin toimintaansa laajentaville ja sinne sijoituville uusille yrityksille. Kehitysyhtiö omistaa joitakin toimitiloja ja tontteja, joita yhtiö vuokraa tai myy yrityksille. Kaikki strategiset tavoitteet on saavutettu. Sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta vastaa yhtiön hallitus.

Riskinä Kehitysyhtiö näkee henkilöresurssien vähäisyyden sekä hallinto- ja tukipalveluiden puutteen. Osaavan työvoiman vaihtuminen ja saaminen paikkakunnalle on iso haaste. Taloudellisena riskinä on yhtiön rahoituksen täydellinen riippuvuus kaupungin päätöksistä. Kehittämissuunnitelmia voidaan tehdä vain lyhyellä aikavälillä, koska yhteistyösopimus kaupungin kanssa tehdään vuosittain.

Työllisyyspalvelut

Kaupungin osarahoittama työmarkkinatuki ("sakkomaksu") oli 445 805 €. Talousarviossa oli varauduttu 250 000 euroon. Työmarkkinatuen kuntaosuus on hieman laskenut vuoden 2021 tasosta (468 152 €). Toimintakatteesta laskettuna työllisyyspalveluihin menee 158 euroa/ asukas, yhteensä 1,20 M€ (149 euroa/asukas, vuonna 2021) Toi-

minta käsittää Karhupajan, kaupungin oman työllistämisen, kuntouttavan työtoiminnan, Likistä Digiä-hankeen, Mahdollisuuksien Pohjoinen JobBoost -hanke, Kohota-hanke ja Flat rate - työllisyyspalvelut.

Ryhmätyöllistämisen mallissa on kerrottu kaupungin tavoitteista:

- uusia keinoja edistää työllisyyttä ja kuntalaisten yhdenvertaisuutta
- vähemmän huono-osaisuutta ja enemmän osallisuutta
- taloudellisia säästöjä

Ainoa ryhmätyöllistämisen toteuttaja oli Livokas Ry, joka myi palveluja usealle kylälle.

Koululaisten ja nuorten kesätyöllistämiseen varattiin 24 350 euroa kehittämisrahastosta (toteuma 18 700 €). Toteuma jäi vajaaksi 5 650 €, koska osa nuorista oli työllistynyt muualle ja osa ei ottanut työtä vastaan.

Koululaiset ja nuoret sijoituivat kesätyöhön vuonna 2022 seuraavasti:

70 yrityksiin, yhdistyksiin ja yksityisille

17 kaupungin yksiköihin

3 Oulunkaaren yksiköihin

7 nuorta yrittäjää

JobBoost- hanke (ESR) ajalle 1.9.2021-31.8.2023 kuntaosuuden toteuma vuodelle 2022 oli 3 337 euroa, joka katettiin kehittämisrahastosta. Kaikenikäisten "Kohtaamo" perustettiin 14.3.2022 Hyvän Olon Keskukseen.

Työllisyyspalveluiden strategiset tavoitteet:

- hankinnoilla työllistäminen
- työllistämistoimenpiteiden kehittäminen
- työllisyyspalvelujen kehittäminen asiakaslähtöisesti

Strategiset tavoitteet on valmisteltu, mutta henkilöstöressurssien puute sekä yhteistyön haasteet työllisyyden eri toimijoiden kanssa ovat hidastaneet toteutusta. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olleet kunnat ovat pystyneet alentamaan "sakkomaksuja". Pudasjärvi ei ole kokeilussa mukana.

Hyvinvointi- ja sivistystoiminta

Hyvinvointi- ja sivistystoiminta jakaantuu kolmeen tulosalueeseen; Varhaiskasvatus, koulutus- ja vapaa-aikapalvelut.

Hyvinvointi- ja sivistystoiminnan tehtävänä on kuntalaisten koulutus- ja päivähoidontarpeiden tyydyttäminen ja niistä huolehtiminen, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimintaan liittyvien palvelujen organisointi sekä kaikkalainen kuntalaisten henkisen ja fyysisen elämän laadun kohentaminen. Hyvinvointi- ja sivistystoiminnan toiminta-alueeseen kuuluvat päivähoito ja sivistyspalvelut.

Sivistys- ja hyvinvointitoiminnan kustannukset olivat vuonna 2022 18.1 M€ Valtuusto hyväksyi lisätalousarviossa 15.12.2022 710 000 €. Toimintakate ylittyi muutetusta talousarviosta huolimatta 855 973 €:lla. Ylitys alkuperäiseen talousarvioon nähden oli 1,56 M€.

Suurimmat ylitykset muodostuivat

- työsuhteisten kuukausipalkoista 550 000 €
- sairausajan palkoista 230 000 €
- vakinaisten viranhaltijoiden palkoista noin 90 000 €.

Lisäksi palvelujen ostoissa oli merkittäviä ylityksiä

- Puhtaanapito- ja pesulapalveluissa noin 120 000 €
- Rakennusten ja alueitten rakentamis- ja kunnossapitopalveluissa noin 200 000 €
- Kuljetuskustannusten ylitykset olivat Hirsikampuksen osalta noin 195 000 €.

Huomioitavaa on, että vaikka valtuusto myönsi kuljetuskustannuksiin lisämäärän 250 000 €, ylittyi määräraha vielä 23 000 €.

Toiminnan keskeiset muutokset

- Liikuntapaikkojen siirtyminen tekniselle toimelle
- Pirtin käyttöönoton vaikutus palvelujen käytön aktiivisuuteen
- Sairauspoissaolojen määrän lisääntymisen vaikutus talouteen
- Vuosilomasijaisten tarpeen lisääntyminen on lisännyt sijaiskustannuksia
- Oppivelvollisuuden laajeneminen

Perhepäivähoidossa hoitopäiviä oli 7946 (2021: 9128) ja päiväkotihoidossa 23 971 (2021: 19 161) Yhteensä hoitopäiviä kertyi 31 917 (2021: 33 941). Lasten kotihoidon tuen perheitä oli 85 (2021: 53). Tulorajoista johtuen maksavia asiakkaita on 21 %.

Varhaiskasvatuksen henkilöstöä oli 62 (2021: 58).

Koulukuljetusten piirissä oli yhteensä 389 oppilasta (2021: 467) Perusopetuksessa oppilaiden määrä oli 831 (2021: 826), lukiolaisten lukumäärä oli 120 (2021: 112).

Perusopetuksen ja lukion oppilaskohtaiset menot ovat kasvaneet. Kaikkiaan koulutuspalveluihin meni 1743 €/ asukas (1 635 €/asukas 2021) Opettajia oli 104, 36 koulunkäynninohjaajaa, muu henkilöstö 6 kpl.

Oppimisympäristöt ovat hyvät ja ajantasaiset.

Kansalaisopiston toiminta on pikkuhiljaa palautumassa koronavuosien jälkeen. Osallistujamäärä on lisääntynyt 276 osallistujalla. Opiskelijoitten määrä on lisääntynyt, vaikka kurssitarjonta on vähentynyt. Henkilöstön määrä laski 7 henkilöllä (aikaisemmin 20 henkilöä).

Kansalaisopiston valtionosuudet maksetaan toteutuneiden opetustuntien mukaan. Koulutustarjonnan kehittämistä tulee ylläpitää aktiivisesti koko ajan.

Hyvän Olon Keskus Pirtin sijainti ja hyvät tilat ovat merkittävästi lisänneet kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen kävijämääriä. Nuorisotilojen kävijämäärät ovat lisääntyneet, (lisäystä 27 %), lauantaikahvilan osalta kävijämäärä on laskenut 45 %.

Liikuntapalveluiden käyttö on palautumassa koronaa edeltävälle tasolle. Esimerkiksi hyvinvointipassin käyttö on tuplaantunut talousarvioon nähden.

Toiminta-alueen lukuisat henkilövaihtuvuudet eri yksiköissä ovat vaikeuttaneet toimintaa. Henkilöstön runsas vaihtuvuus herättää kysymyksiä tarkastuslautakunnassa; esimerkiksi, onko strategisia tavoitteita saavutettu työhyvinvoinnin ja urakehityksen osalta?

Hellewi -järjestelmä on selkeyttänyt Pudasjärven Harrastamisen- mallissa osallistujamäärien hallinnointia ja tilastointia.

Tekninen- ja ympäristötoiminta

Tekninen- ja ympäristötoiminta jakaantuu kahteen tulosalueeseen: Tekniset palvelut ja Rakennusvalvonta. Toiminta-alue muodostuu seuraavista osa-alueista: Liikenneväylät, ruokapalvelut, kuntateknikka (liikelaitokset), rakennusvalvonta ja korjausneuvonta, maankäyttö ja kaavoitus sekä tilapalvelut ja hallinto- ja tukipalvelut. Toiminta-alueen tehtävänä on huolehtia kuntaorganisaatiolle ja kuntalaisille tekniset palvelut sekä vastata maankäytöstä huomioiden ekologisesti kestävä kehitys. Toiminta-alue ylläpitää ja kehittää elinympäristön viihtyvyyttä, terveellisyyttä, toiminnallisuutta ja turvallisuutta edistäen hyvää rakentamistapaa ja ympäristösuojausta.

Toiminnan keskeiset muutokset 2022

Tukipalvelutehtäviin on tullut henkilöstömuutoksia ja samalla on tehty tehtäväkuvien muutoksia

Liikuntapaikat on siirtyneet sivistyspalveluista teknisen ja ympäristötoiminnan tehtäväalueelle

Hyvinvointialueuudistus on vaikuttanut merkittävästi työmäärään ja tehtävien resursointiin

Sisäisten toimintamallien uudistamista on jatkettu

Toiminnan muutoksia talouden sopeuttamisohjelman tavoitteisiin on tehty

Rakentaminen Pudasjärven alueella pysyi pirteänä myös vuonna 2022. Erinäisiä lupia myönnettiin vuonna 2022 249 (2021: 350) kappaletta, joista omakotitalojen rakennuslupia oli 10 (6) kappaletta ja loma-asuntojen huoneistoja 52 (90–100) kpl. Pudasjärven kaupungin ja Taivalkosken kunnan rakennusvalvonnan yhteistyö jatkuu edelleen.

Jätehuollon piirissä on noin 93 % talouksista, joka on erinomainen saavutus (Kiertokaaren aloittaessa n. 40 %). Tarkastuslautakunnan arvion mukaan keräys toimii nyt erinomaisesti.

Ruokapalvelujen myyntituottoja kertyi arvioitua enemmän toiminnan palautuessa koronan jäljiltä. Henkilöstömenot ylittyivät merkittävästi pitkien sairauslomien ja sijaiskustannusten myötä. Elintarvikkeiden sekä energian hinnannousu aiheutti tarvikekustannusten ylityksen.

Paikallisen ruuan hankintatavoitteista jäätiin huomattavasti (marjat, poronliha, lampaanliha, kala)

Toiminnan keskeiset muutokset

Ruokapalvelutoiminnan siirtämistä InHouse yhtiöön valmisteltiin koko vuosi. Muutos vaikutti ja lisäsi työmäärää niin henkilöstö- kuin hallintotasolla.

Teknisen ja ympäristötoimen toimintakate on 2,76 M€ vuodelta 2022. Lisämääräraha, joka oli 390 601 € huolimatta toimintakate ylitti muutetun talousarvion 765 709 €:lla. Suurimpina erinä

- Sähkötulot 182 000 €
- lämmitys 139 000 €
- rakennus- ja alueiden kunnossapito 330 000 €
- kaavoitus 83 000 €
- ruokapalvelut 73 000 €

Toimintakuluihin sisältyi kehittämisrahastosta katettavia kustannuksia 32 455 €.

Kiinteistöjen alaskirjauksiin käytettiin 1,12 M€, joita ei ollut talousarviossa.

Strategiset tavoitteet ovat työn alla. Rakentajan palvelupolku otettiin käyttöön ja sitä työstetään edelleen.

4. TALOUDEN ARVIOINTI

Kaupunki

Talouden sopeuttamishjelmaa esiteltiin 12.10.2020 valtuustoseminaarissa ja edelleen valmista ohjelmaa 16.11.2020. Valtuusto hyväksyi talouden sopeuttamishjelman 10.12.2020. Kokonaistavoite vuosille 2021–2023 on 3,1 milj. euroa. Sopeuttamishjelman tavoite jäi vajaaksi vuonna 2022 noin 635 000 €. Sopeuttamishjelma koostuu toimintakatteeseen vaikuttavista keinoista sekä verotulojen lisäyksestä.

Valtuusto hyväksyi vuoden 2022 talousarvion 15.12.2021. Valtuuston hyväksymän talousarvion toimintakate (ulkoinen/sisäinen) on -60 725 509 euroa. Muutetun talousarvion mukainen toimintakate on -61 826 110 euroa. Käyttötalouden toimintakate muodostui -60 523 795 euron suuruiseksi. Käyttötalouden toimintakate ylitti talousarvion 1 053 009 eurolla.

Koko kaupungin osalta valtuuston hyväksymässä 2022 talousarviossa vuosikatetavoite oli 5 247 226 euroa ja valtuuston hyväksymän muutetun talousarvion jälkeen 4 146 625 euroa. Vuosikatetavoite ylittyi 161 874 eurolla ja vuosikatteeksi muodostui 4 308 499 euroa. Poistot ja arvonalentumiset olivat -4 768 031 euroa eli tilikauden tulokseksi muodostui -459 532 euroa. Ylimääräisiä poistoja kirjattiin 1 121 599 euroa.

Kokonaisuudessaan verotulot toteutuivat 107,1 %, mikä oli 1 812 060 euroa talousarviota paremmin ja 546 426 euroa paremmin kuin vuotta aiemmin. Kokonaisuudessaan valtionosuudet toteutuivat 100,55 %, eli 217 659 euroa yli talousarvion ja olivat 1 406 919 euroa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Tilikauden tulos on alijäämäinen 459 532 euroa (ed. tp. -709 497 euroa). Varausten ja kehittämisrahaston tuloutuksien, 455 074 euroa, jälkeen tilikauden alijäämä oli 71 731 euroa.

Vuoden 2022 investointiohjelmassa varattiin talousarvion mukaan 3 146 000 euroa (brutto) investointeihin. Toteuma oli 2 249 913 euroa eli alitusta oli 896 087 euroa.

Investointiohjelman netto-osuus eli kaupungin kustannettavaksi jäävä osuus oli 2 191 077 euroa.

Verotulot ovat olleet Pudasjärvellä 3 589 euroa/asukas (ed. tp. 3 477 euroa/asukas), valtionosuuksia on saatu 5 026 euroa/asukas (ed. tp. 5 268 euroa/asukas). Kaupungin tuloista valtionosuudet ovat 49 %, verotulot 33 %, myyntituotot 6 %, vuokratuotot 7 % ja muut 5 %.

Kaupungin lainat ovat kokonaisuudessaan 34,0 milj. euroa (v. 2021 yht. 36,1 milj. euroa). Kaupungin lainamäärä on 4 483 euroa/asukas (ed. tp. 4 698 euroa/asukas). Kassan riittävyys oli 61 pv (2021: 61 pv).

Kaupungin leasing- ja kiinteistöpalveluvastuut rakennuksista (Hirsikampus ja Hirsikartano, Hyvän olon keskus) ovat 78,4 milj. euroa (81,6 milj. euroa). Lisäksi sopimuksissa on jäännösarvot, jotka on mainittu liitetiedoissa.

Lainat ja vuokravastuut tunnusluku on 78,8 milj. euroa (81,3 milj. euroa).

Kaupungin omavaraisuusaste on 55,5 % (54,3 %). Konsernin omavaraisuusaste on 32,6 % (34,3 %).

Tilinpäätöksessä 2022 edellisten tilikausien ylijäämä on yhteensä 2 784 tuhatta euroa. Tilikauden 2022 tuloksen lisäämisen jälkeen ylijäämiä on 2 712 tuhatta euroa.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tiukkaa talouskuria on välttämätöntä jatkaa edelleen.

Kuntakonserni

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta. Kuntakonsernien selonteko esitetään kuntakonsernin toimintaa ja taloutta koskevassa osiossa. Kuntakonsernin yhtiöt määrittelevät ja luokittelevat omat riskinsä sekä raportoivat niistä kaupungille vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunginvaltuusto asetti vuoden 2022 talousarviossa kaupungin konserniin kuuluville tytäryhteisöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Konserniohje on käsitelty valtuustossa 7.9.2017.

Tytäryhteisöjen toimitusjohtajat ovat raportoineet tavoitteiden toteutumisesta talouden osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksessä.

Kaupungin takaussitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta 25,8 milj. euroa (ed. tp. 25,3 milj. euroa).

Konsernitilinpäätös on alijäämäinen 1,7 milj. euroa (v. 2021 ylijäämäinen 207 tuhatta euroa). Tästä noin 1,06 milj. euroa on Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alijäämää. Kaupungin lainakanta ja vuokravastuut olivat vuoden lopussa noin 79 milj. euroa. Koko konsernin osalta noin 133 milj. euroa (17 556 €/asukas).

Pudasjärven kaupunkikonsernin velat ja vuokravastuut asukasta kohden ovat valtakunnallisesti tarkastellen huolestuttavan suuret.

Pudasjärven kaupunki kuuluu kolmeen kuntayhtymään; Pohjois-Pohjanmaan Liitto (2,49 %), Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (2,97 %) ja Oulunkaaren kuntayhtymä (31,73 %).

Kuntakonserniin kuuluvat

Pudasjärven Vuokratalot Oy, joka on 100 % kaupungin omistama

- omistaa 405 asuinhuoneistoa,
- taloustilanne on alijäämäinen 71 063 euroa (ylijäämä 93 323 € vuonna 2021)
- lainakanta on 16,9 milj. euroa (17,29 M€ v. 2021)
- käyttöaste on ollut hyvä
- strategiset tavoitteet on saavutettu muilta osin, paitsi kehitysvammaisten palvelukodin valmistuminen toteutunee 2023

Vuokratalot Oy on osaltaan edistänyt hirsirakentamista ja sen markkinointia. Lisärakentamiseen haetaan ratkaisuja yhteistyössä Pudasjärven kaupungin kanssa.

Vuodeksi 2023 tehdään vuokrankorotuksia 7 % nousseiden kustannusten takia.

Kiinteistö Oy Pudasjärven Hirsikunnas 100 % kaupungin omistama

- pääasiassa toimistotiloja
- talouden toteuma 23 326 € (49 525 € v. 2021)
- strategiset tavoitteet ovat toteutuneet

Pudasjärven Lämpö Oy, 100 % kaupungin omistama

talous on -257 488 euroa (-77 527 € v. 2021)

- polttoaineiden hintojen, sähkön energia- ja siirtohintojen noususta johtuen käyttökulut ylittivät budjetoidun reilusti poistot ovat investointien johdosta suuret ja rasittavat liiketoiminnallista tulosta
- paine nostaa kaukolämmön hintaa on suuri

Strategiset tavoitteet on saavutettu

Pudasjärven Kehitys Oy, 100 % kaupungin omistama

- tilikauden tulos on negatiivinen noin 30 121 euroa
- vuoden lopussa 3,6 työntekijää
- yrittäjiltä saadun palautteen mukaan toiminut aktiivisesti
- yrityskontakteja on ollut 260 kpl
- Pudasjärvelle on perustettu uusia yrityksiä 23, lisäksi 10 metsätilaa
- vuoden 2022 aikana on ollut Kohota-hankkeen koulutustilaisuuksia 15

Lisäksi rahoitustyöpaja toteutettiin lokakuussa, 34 osallistujaa, josta yrittäjiä 18.

Kyläkierroksia on toteutettu 16, sekä yksi mökkiläistäpahtuma.

Strategiset tavoitteet on saavutettu.

Pudasjärven Kyläverkot Oy, 100 % kaupungin omistama

- tulot muodostuvat Kairan Kuitu Oy:stä tulevista käyttömaksuista
- liikevaihto kasvanut ja tulos on 59 314 euroa (46 827 € v. 2021)
- lainakanta on hieman pienentynyt, mutta merkittävimpanä riskinä on korkokannan nousu

Strategisia tavoitteita ei ole kirjattu tilinpäätökseen. Toteutumista ei voida arvioida.

Kairan Kuitu Oy, Pudasjärven kaupunki omistaa 65 %

Yritys on pudasjärveläinen teleoperaattori, joka tarjoaa internet-palveluja toiminta-alueellaan

- liikevaihto kasvanut hieman, tulos 17 056 € plussalla
- toiminta on laajentumassa Oulun Ylikiiminkiin
- haasteena verkon käyttöasteen ja korkokannan kehitys
- strategisissa tavoitteissa kustannustehokkuuden hakeminen on työn alla
- toiminnan tehostaminen on myös työn alla

Kiinteistö Oy Pudasjärven Teurastamo, 57 % kaupungin osuus

- talous on plussalla 2 087 €
- vaatii toimenpiteitä käyttöasteen lisäämiseksi
- jatkojalostustiloja ei ole saatu vuokrattua eteenpäin

Kiinteistö Oy Pudasjärven Harjus, 63,55 % kaupungin osuus

- talous +/-0
 - kiinteistön ja rakennuksen kunnostaminen toteutettu suunnitelman mukaan
- Strategiset tavoitteet ovat työn alla

Lisäksi konserniin kuuluvat As Oy Pudasjärven Tamlanderinpuisto (62,5 %), As Oy Syöte (82,72 %), As Oy Kuusitie 12 (66,72 %).

1. Osakkuusyhteisöt, joissa Pudasjärvellä osuus: Tunturi Travel Oy (40 %), joka purkautui 22.8.2022 yhtiökokouksessa; Oulunkaaren työterveys oy (36,73 %); Pudasjärven vuokratilat Oy/as Oy Lakarinkuusikko (41,50 %); Kiinteistö Oy Pudasjärven Hirsikunnas as Oy Pudasjärven Jokilehto (36,84 %), 21.6.2022 solmitulla osakassopimuksella in house yhtiö PPP-Köökki Oy (10,5 %).
2. Konserniohjaus tapahtuu käytännössä luottamushenkilöedustajien toimesta ja kaupunginhallituksen johdolla.
3. Tarkastuslautakunta toteaa, että valtuuston hyväksymässä talousarviossa konsernille asetetut tavoitteet: velkaantumisesta tilinpäätöksessä 17 556/as (10 651 €/as 2021; tavoite alle 6 500 €), omavaraisuusasteesta 32,6 % (34 % 2021, tav. yli 45 %), vuosikate poistoista 74,1 % (92,6 % 2021, tav. yli 100 %) ja suhteellisesta velkaantuneisuudesta 80,1 % (77,1 % 2021, tav. alle 65 %) **eivät ole toteutuneet, tällä eivätkä edellisellä tilikaudella.**

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että tarkasteltaessa konsernin tulosta, tulos on heikko. Valtakunnallisesti tarkasteltua kaupunkikonsernin velat ja vuokravastuut asukasta kohden ovat erittäin suuret. Osalla konserniyhtiöistä lainakannan suojaamattomuus lisää korkokustannuksia tulevana vuosina merkittävästi. Osalla yhtiöistä alhainen omavaraisuusaste voi johtaa rahoituksen saannin vaikeutumiseen. Mahdollisuudet mittaviin investointeihin ovat rajalliset sekä kaupungilla, että konserniyhtiöllä.

Kaupungin luottamushenkilöiden roolia yhtiöiden hallituksissa tulee täsmentää. Yhtiön hallituksen jäsenen tehtävänä on edustaa yhtiön etua. Yhtiöiden hallituksissa edustusta voisi laajentaa myös valtuutetuille, painottaen asiantuntijuutta.

5. RISKIENHALLINTA JA SISÄINEN- SEKÄ KONSERNIVALVONTA

Kuntalaki velvoittaa kunnan järjestämään kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan sekä raportoimaan niiden tuloksellisuudesta. Pudasjärven kaupungin ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja ohjeistus on hyväksytty valtuustossa ja kaupunginhallituksessa v. 2014. Kaupunginhallitus (9.5.2023 § 188) on hyväksynyt päivitetyn sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen, joka astuu voimaan 1.6.2023.

Toiminta-alueet raportoivat merkittävistä riskeistään ja riskien hallinnan kehittämisestä osana väliraportointia ja tilinpäätöstä. Kuntakonsernin yhtiöt määrittelevät ja luokittelevat omat riskinsä sekä raportoivat niistä kaupungille vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä.

Sisäisen valvonnan järjestäminen perustuu ohjeistukseen ja läpi organisaation toteutuvaan systemaattiseen riskien hallintaan, jolloin katetaan olennaisimmat toimintaan ja talouteen liittyvät erilaiset riskit. Sisäisen valvonnan asianmukaisuuden ja riittävyyden arvioiteja suoritetaan, mutta ne eivät ole vielä systemaattisia ja vaativat kehittämistä.

Tilinpäätökseen vaikuttaa suoraan Oulunkaaren vanhus- ja terveyspalveluissa tapahtunut taloudellinen virhe. Veteraanikorvaukset 265 000 € on jäänyt hakematta.

6. HENKILÖSTÖ

Henkilöstökulut olivat 2022 tilinpäätöksessä 16 445 869 euroa.

31.12.2022 henkilöstöä on ollut yhteensä 397 (vuonna 2021 391), joista vakinaisia 73 %, määräaikaisia 27 %.

Henkilöstösuunnittelun kannalta on tärkeää varautua työvoiman poistumaan. Pudasjärven kaupungin koko henkilökunnan keski-ikä vuonna 2022 oli 46,9 vuotta. Vakinaisen henkilöstön keski-ikä oli 47,7 vuotta.

Kaupungin palveluksesta on 2022 palvelusuhteen päättänyt 44 henkilöä, joista eläkkeelle on siirtynyt 9 henkilöä ja hyvinvointialueelle 19 henkilöä. Kaupungin palvelusta on arvion mukaan jäämässä eläkkeelle kymmenen vuoden aikana 88 henkilöä.

Henkilöstön koulutukseen käytettiin tilinpäätöstietojen mukaan 2022 vuonna 67,3 % varatusta 66 750 euron määrärahasta. Luku ei sisällä kaikkea koulutukseen käytettyjä kustannuksia, koska muita oheiskuluja (matkat, ateriat ym.) ei aina ole kirjattu koulutuskustannuksiin. Luvussa ei näy sisäisen koulutuksen kustannukset.

Toimialoilla käydään säännölliset tavoitekeskustelut kerran vuodessa. Käytössä on Populus - järjestelmä vuoden 2022 alusta. Tavoitekeskustelujen pääasiallinen tavoite on parantaa henkilökunnan aikaansaannoskykyä, jotta asetetut tavoitteet saavutetaan. Lähes 50 % työhyvinvointikyselyn vastaajista koki, ettei saa lähiesihenkilöltä palautetta, miten työssä on onnistunut. Vuonna 2022 noin 52,5 % koki, että koko organisaation johtotavassa olisi parannettavaa. Esihenkilön ja johdon roolit myönteisen ja kannustavan luottamuksellisen ilmapiirin luomisessa on hyvin tärkeää. Kuitenkin henkilöstöstä 86,1 % suosittelisi Pudasjärven kaupunkia työpaikkana.

Työterveyshuollon kustannukset vuonna 2022 olivat 155 895 € (2021: 135 028 euroa) Työterveyspalvelut ostetaan Oulunkaaren työterveyshuolto Oy:ltä. Alle puolet kustannuksista syntyivät ennaltaehkäisevistä työterveyshuollon käynneistä 38,3 % (vuonna 2021 47 %) sairaanhoidon osuus 61,7 % (vuonna 2021 53 %). Sairauspoissaolot olivat v. 2022 6087 kalenteripäivää (4 638 kalenteripäivää vuonna 2021). Keskimäärin sairauslomapäiviä suhteessa henkilömäärään vuonna 2022 oli Pudasjärvellä 15,33 (2021: 11,86 pv). Pudasjärvellä lyhyiden sairaslomien lisääntynyt määrä kiinnittää huomiota.

Lyhyet sairauspoissaolot ovat kohonneet edellisestä vuodesta, poissaolopäiviä on 535 (poissaolokertoja 394). Toisaalta 84 henkilöllä ei ole ollut yhtään sairaslomapäivää.

Työhyvinvoinnin kokonaisuuden muodostavat työ ja sen mielekkyys, turvallisuus, terveys ja hyvinvointi. Tarkastuslautakunta kehottaa kiinnittämään erityistä huomiota työhyvinvoinnin edistämiseen ja työntekijöiden jaksamisen tukemiseen. Työn kuormittavuus ja kiire edellyttävät lomien ja vapaan pitämistä ajallaan. Johtavien viranhaltijoiden vastuulla on niistä huolehtiminen. Liukuvan työajan avulla estetään ylityötuntien liiallinen kertyminen. Lomapalkkavelkaa jäi tilinpäätöstä rasittamaan 1,49 M€ (1,5 M€ € v. 2021).

Varahenkilöjärjestelmässä erityisesti teknisessä toimessa on ollut haasteita ohuen organisaation takia.

Kaupungissa on 397 työntekijää, joista 241 sivistys- ja hyvinvointitoimessa. Hallintotoimessa on 69, teknisessä toimessa 42 henkilöä.

Opintovapaata on käyttänyt kolme työntekijää, yhteensä 254 kalenteripäivää. Palkallista oppisopimusta käytti 5 vakinaista työntekijää, yhteensä 24 kalenteripäivää. Yhteensä palkallista oppisopimusta on käytetty 48 kalenteripäivää.

ARVIO EDELLISTEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN SUOSITUSTEN TOTEUTUMISESTA

Saatujen selvitysten perusteella Hirsikampuksen tiloissa, isojen ruokailua vaativien tilaisuuksien järjestäminen on käytännössä mahdotonta. Keittiö ei ole ulkopuolisten käytettävissä. Alkuperäinen tarkoitus tilojen käytöstä ei ole toteutunut. Muiden tilojen käyttö koulupäivien ulkopuolella on mahdollista vain syyskuusta huhtikuun loppuun, kun kansalaisopiston iltavalvoja on paikalla.

Kaupungin omistamien tilojen varaukset tulee tehdä asiakaspalveluun puhelimitse, ellei tilan kohdalla mainita muuta. Pudasjärven kaupunki vuokraa ja lainaa tiloja monein erilaisiin käyttötarkoituksiin. Pudasjärvellä toimintaa harjoittaville yhdistyksille on keskustassa ja kylien kouluilla tarjolla useita maksuttomia tiloja.

Vuoden 2022 osalta tarkastuslautakunta sai tiedot kehittämisrahaston käytöstä.

Valtuustoseminaareja on ollut kiitettävästi, joten valtuutettujen on ollut mahdollisuus perehtyä ja vaikuttaa päätettäviin asioihin etukäteen.

7. MUUT HAVAINNOT

- Tarkastuslautakunta sai selvityksen sopeuttamisohjelman kokonaistoteumasta vuodelta 2022. Tilinpäätösasiakirjan mukaan sopeuttamisohjelman tavoitteet eivät ole kaikilta osin toteutuneet.
- Tarkastuslautakunta kaipaa edelleen muutamilta toimijoilta hieman laajempia sanallisia selvityksiä yli- ja alijäämistä talousarvioon nähden
- Viranhaltijoiden vastauksissa kuntalaisten tiedusteluihin, viesteihin ja puheluihin on edelleen parannettavaa
- Sidonnaisuusilmoitukset puuttuivat 8 henkilöltä ja neljältä pyydettiin korjauksia
- Verotulot toteutuivat noin 1,8M€ paremmin talousarvioon verrattuna. Valtion-osuuksia tuli 217 659 euroa talousarviota suurempana
- Valiokunnat ovat toimineet aktiivisesti antaen hallitukselle ohjausesityksiä. Työtävät ovat painottuneet käytännönläheisiksi; asiantuntijoita kuullaan ja toimintaan kuuluvat myös vierailut toimipisteissä. Työnjako hallituksen ja valiokuntien välillä on selkiytynyt.
- Valiokuntien määrän laskettua kahteen, kokouksiin osallistumisaktiivisuus on parantunut.
- Valiokuntien jäsenet ovat osallistuneet useisiin eri yleisötilaisuuksiin ja toteuttaneet kuntalaiskyselyitä.
- Ensimmäistä kertaa tehtiin osallistavan budjetoinnin kysely, jonka tuloksena äänestettiin ja tuloksen perusteella päätettiin rakentaa kuntoportaat Rajamaan rantaan.
- Maailmanpoliittinen tilanne ja Hyvinvointialueitten syntyminen kannustivat kaupungin turvallisuussuunnitelman uudistamiseen. Kylät aktivoitiin suunnittelemaan ja keräämään aineistoa omalta osaltaan.

- Vilkasta kulttuuritarjontaa on aktivoivut Hyvän Olon Keskus Pirtin rakentaminen. Talossa olevat Kurkisalinen ja Taidekammari ovat keränneet kaupunkilaisia monipuolisen kulttuuritarjonnan pariin.
- Hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen kertoimen (HYTE) hyödyntäminen valtionosuuksien kartuttamisessa edellyttää toimintojen kehittämistä ja niistä raportointia. Päätöksenteossa tulee huomioida HYTE-kertoimen kriteerit, koska valtionosuudet määräytyvät ennaltaehkäisevien terveyttä ja hyvinvointia edistävien toimenpiteiden mukaan.
- Monet kaupungin sijaistjärjestelyt onnistuvat aktiivisten eläkkeelle siirtyneiden ammattilaisten ansiosta

8. YHTEENVETO/KOKONAISARVIO

Toiminnalliset tavoitteet on tilikaudella olennaisilta osin saavutettu.

Tilikauden alijäämäksi muodostui 459 532 € (709 497 € vuonna 2021), varausten ja kehittämisrahaston tuloutuksien, 292 570 € (455 074 €), jälkeen tilikauden alijäämä oli 166 962 € (71 731 €). Vuosikatteeksi muodostui 4,3 milj.€ (5,7 milj. €.) Verotuloja kertyi 27,2 milj. € (1,5 milj.€ enemmän kuin edellisenä vuotena ja valtionosuuksia 1,4 milj. € enemmän. Toimintakulut ylittivät 2,5 milj. € (1,6 milj.) talousarvion. Suurin kasvu oli henkilöstökuluissa 1,5milj.€ (1,3 milj.€). Investointeihin käytettiin nettona 2,2 milj. € (2,3 milj.€).

Kiinteistöjen 1,12milj. € alaskirjausten vuoksi (kaupunginhallitus 13.12.2022) tilikauden tulos oli – 460 000 € tappiollinen. Alaskirjaukset eivät sisällyneet talousarvioon ja loppuvuodesta tehdyillä alaskirjauksilla oli oleellinen vaikutus tilikauden tulokseen. Kumulatiivinen ylijäämä on enää 2,7 milj. euroa, mikä edellyttää sopeuttamisohjelman tinkimätöntä noudattamista ja tiukkaa taloudenpitoa tulevina vuosina.

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen perusteella tarkastuslautakunta edellyttää johdavalta virkamiehiltä, kaupunginhallitukselta sekä valtuutetuilta huolellisuutta ja vastuullisuutta erityisesti talousasioiden päätöksenteossa ja seurannassa. Talousasioista tulee raportoida valtuutetuille ajantasaisesti.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Peruspalveluiden toimintaympäristöt ovat toimivat ja ajanmukaiset. Jatkossa toimintojen kehittämiseen tulee erityisesti panostaa. Voimakkaasta korkojen noususta ja muista kohonneista kustannuksista johtuen investointien käynnistämistä on tarkoin harkittava. Vain kehitystä edistävät ja tuottavat investoinnit voidaan toteuttaa. Ylijäämää on kaupungin taseessa vain 2,7 milj.€, joten talouden tasapainottamisohjelmasta on pidettävä kiinni. Tappiollisia tilinpäätöksiä ei ole varaa tehdä. Alaskirjaukset ja OSAOn mahdolliset alijäämät on huomioitava talousarviossa.

Tyhjillään olevien talojen ja saatavilla olevien tonttien kartoittaminen, myös taajaman ulkopuolella, mahdollistaa kokonaiskuvan asumismahdollisuuksista paikkakunnalle muuttaville. Pudasjärven Rakentajan palvelupolku tukee uudis- ja korjausrakentamista ohjaamalla ja neuvomalla.

Syötteen alueen kehitys ja kehittäminen on ollut vahvaa. Palvelujen monipuolistamiseen on panostettava. Vuokra-asuntojen puute rajoittaa Syötteellä työntekijöiden rekrytointia. Palveluilla ja asunnoilla mahdollistettaisiin vakituisten asukkaiden saamista alueelle. Ratkaisumallien ideointi on välttämätöntä. Kaupunkitaajamassa on puutetta vuokra-asunnoista mm opiskelijoille, mikä vaikeuttaa opiskelijoiden hakeutumista opiskelemaan paikkakunnalle.

Pudasjärvi on julkisen hirsirakentamisen edelläkävijä ja kulttuuriperinteen vaalija. Koulutuksissa ja kansalaisopiston kursseilla paneudutaan hirren käsittelyyn. Koulutukset varmistavat ammattitaidon ja perinteen jatkamista sekä ammattitaitoisen työvoiman saantia.

Tuulivoimarakentamisen suunnittelu on aktiivista. Tulevaisuutta ajatellen on valmisteltu Tuulivoimaohjelma 2030, mikä ohjaa rakentamista ja voimaloiden sijoittumista paikkakunnalla. Kiinteistövero tuotot tulevaisuudessa ovat mahdollisia ja tarpeellisia kuntataloudelle.

Tarkastuslautakunta näkee, että Pudasjärvellä on kaikki edellytykset hyvään elämään luonnon, työllisyyden, koulutuksen, yhteisöllisyyden sekä toimeliaisuuden keinoin.

9. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYKSET VALTUUSTOLLE

Valtuusto valvoo talouden tasapainottamishojelman noudattamista ja edellyttää säännöllistä raportointia hallintokunnilta. Valtuuston omaan toimintaan kaivataan sitoutumista ja tasapainotusohjelman noudattamista.

Tarkastuslautakunta kiittää lämpimästi henkilökuntaa ja luottamushenkilöitä hyvästä yhteistyöstä.

Sähköisesti allekirjoitettu Pudasjärvellä

Juha Heikkilä
puheenjohtaja

Jouni Vengasaho
varapuheenjohtaja

Katri Virtanen

Tuula Kuukasjärvi

Urpo Paavola

Sirkka Pankinaho